

Programos „**MKČ MENŲ MEDONEŠIS. RAGAUK IR AUK**“

edukacinio užsiėmimo „**ŠILKO KELIU**“

metodinė medžiaga

parengta ir išleista įgyvendinant 2007-2013 m.

žmogiškųjų išteklių plėtos veiksmų programos 2 prioriteto "Mokymasis visą gyvenimą" VP1-2.2-ŠMM-10-V priemonės "Neformaliojo švietimo paslaugų plėtra" projektą "Muziejus - mokykla - moksleivis. Muziejų ir bendrojo lavinimo mokyklų nacionalinis partnerystės tinklas" Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis.

Parengė Laura Kačinskienė

Kaunas, 2012

Edukacinės programos tema: „Šilko keliu“

Dalyviai: 6-10 klasių mokiniai.

Edukacinės programos vykdymo vieta – M.K.Č dailės muziejaus filialas - M.Žilinsko dailės galerija, Rytų meno ekspozicijos salės.

Edukacinės programos pristatymas. Programos „MKČ menų medonešis. Ragauk ir auk“ trečiojo „Korio“ edukacinio užsiėmimo „Šilko keliu“ paskirtis - vizualizuoti, iliustruoti mokykloje teoriškai dėstomus istorinius faktus apie senovės Kiniją.

Šilko kelias mus nuves į Tolimuosius Rytus, tekančios saulės šalis. Čia sužinosime vienos seniausių civilizacijų žemėje išradimus, šilko istoriją apipintą įvairiomis legendomis, ilgus metus saugotą porceliano gamybos paslaptį, kas pirmieji atrado paraką, laką, popierių, taip pat, kur išgertas pirmasis arbatos puodelis.

M. Žilinsko galerijos Rytų meno ekspozicijos salėje mus nuolat lydės Kinijoje sėkmės simboliu laikomas – drakonas, kurį ir sugausime „Šilko kelyje“.

Edukacinės programos tikslas

- Atskleisti, kaip skirtingų pasaulio tautų gyvenimo būdą sąlygojo konkretus istorinis laikotarpis, gamtinės, kultūrinės, religinės tradicijos.
- Sužinoti, kaip atskirais istorijos tarpsniais skirtingas šalies valdymo pobūdis apsprendė kultūros ir meno vystymąsi.
- Remiantis muziejaus eksponatais susipažinti su Rytų menu, ekspozicijoje dažniausia naudojamu dekoravimo elementu drakonu, jo simboliu ir mitologine reikšme.

Edukacinės programos uždaviniai:

- Susipažinti su seniausia vis dar egzistuojančia civilizacija žemėje, taip pat sužinoti didžiausius jų išradimus ir juos gaubiančias paslaptis.
- Pažinti Rytų kultūros mitologinę būtybę - drakoną: kaip jis vaizduojamas, spalvų reikšmės, taip pat išsiaiškinti drakono ritinėjamo perlo simbolį.
- Gebėti išskirti drakono reikšmę Europoje ir Rytuose.
- Lavinti gebėjimus dirbti komandoje, loginį mąstymą, atmintį praktinių užsiėmimų metu.
- Lavinti tapybos ant šilko įgūdžius.
- Skatinti drąsiai reikšti savo mintis diskusijų metu.

Edukacinės priemonės:

✓ Originalūs kūriniai esantys Mykolo Žilinsko dailės galerijoje, Rytų meno ekspozicijos salėje:

1. Dekoratyvinė lėkštė. Kinija XX a.
  2. Dekoratyvinė lėkštė. Italija XIX a. II p.
  3. Tapyba ant šilko. Kinija XIX a. Portretas.
  4. Odinės širmos dalis. Kinija XIX a.
  5. Trys skulptūros. Kinija XIX a. pab. – XX a. pr.
  6. Miniatiūrinė skulptūra – Netsuke. Kinija XVIII-XIX a.
  7. Verdiūra - Šinuazerija. Prancūzija, Obiusionas XVIII a. – II p. Pagal J.B. Pillement'o (1728-1808) eskizą (kairė salės pusė).
  8. Verdiūra - Šinuazerija. Prancūzija, Obiusionas XVIII a. – II p. Pagal J.B. Pillement'o (1728-1808) eskizą (dešinė salės pusė).
  9. Tapyba ant popieriaus. Kinija XIX a. Peizažai.
  10. Porcelianas. Japonija, Kinija XVII – XX a. (stendas salės viduryje).
  11. Pirmieji Europos porceliano dirbiniai. J.F. Bottgeris 1708m. Meisenas, Vokietija.
  12. Sandalmedžio skrynia. Kinija XIX a.
- ✓ Projektorius (esantis muziejaus Auditorijoje).
- ✓ Filmą „Wellcome to China“.
- ✓ Tradicinis japonų rūbas: kimono ir obi.
- ✓ Priemonės ir įrankiai tapybai ant šilko.

Edukacinės programos eiga:

I. Programos pristatymas ir filmo peržiūra. Filmą rodomas muziejaus auditorijoje.

II. Rytų meno eksponatų peržiūra, pristatymas ir aptarimas. Rytų meno ekspozicijos salė.

III. Praktinė dalis – tapyba ant šilko. Užsiėmimas prie muziejaus auditorijos.

Teorinė užsiėmimo dalis perpinama praktiniais - kūrybiniais užsiėmimais.

I. Programos pristatymas ir filmo peržiūra.

Programa prasideda trumpu veiklos pristatymu. Dalyviai sužinoję ką nuveiks užsiėmimo metu peržiūri filmą - „Wellcome to China“ Žilinsko galerijos auditorijoje. Filmą trunka apie 10 minučių. Filmo metu vaikai sužino vieną iš mitų apie seniausią vis dar egzistuojančią civilizaciją žemėje, kaip drakono ugnies smūgis ir buvo visko pradžia. Taip pat suvokia drakono reikšmės skirtumus Rytų ir Vakarų kultūrose. Rytuose priešingai nei Vakaruose, drakonas nelaikytas pikta lemiančiu padaru, jis laikytas taurumo, jėgos ir išminties simboliu. Pasibaigus filmui trumpai pakomentuojamas drakono įvaizdis, jo mitologinė reikšmė. Toliau visi keliaujame į Rytų meno ekspozicijos salę (Nr. III), kuri yra pirmajame muziejaus aukšte.

II. Rytų meno eksponatų peržiūra ir pristatymas:

1. Dekoratyvinė lėkštė. Kinija XX a.

Ekspozicijos tyrinėjimas pradedamas nuo drakono simbolio reikšmės išsiaiškinimo. Tai pagrindinė mitologinė būtybė Rytuose. Vienas iš mitų apie drakonus byloja, kad iš drakono ugnies smūgio susidarė kinų kultūra. Rytuose priešingai nei vakaruose drakonas taurumo, jėgos ir išminties simbolis. Vaizduojamas dažniausia kaip viengalvis roplys, panašia i krokodilo burna, nuo kurios nutįsę ūsai, su elnio ragais. Kojos ar tai rankos, išaugę šonuose su trim erelio nagais, visas padengtas karpio žvynais. Pasak kinų legendos, drakonas turi 117 žvynų, iš kurių 81 prisodrintas teigiamos energijos Jan, o 36 – neigiamos energijos In. Taigi jis šiek tiek kuria ir šiek tiek griaua. Daugumoje paveikslų drakonai vaizduojami susirangę į spiralę, be sparnų arba su mažyčiais sparniukais. Galūnės (kojos ar rankos), išaugę šonuose. Niekada nevaizduojami stovintys ar vaikštantys žeme drakonai.

Dekoratyvinę lėkštę puošia du drakonai. Apvali lėkštės forma kompozicijai suteikia dinamiškumo. Panašu jog, vaizduojami drakonai kaunasi, stengiasi vienas kitą pagauti sukdamiesi lėkštės apskritime. Kinai mano, kad drakonai kartkartėmis rungtis tarpusavyje, į jų kovas paprastai mirtingiesiems žiūrėti šiukštu nevalia – gali nutikti nelaimė. Kai drakonai kaunasi, į žemę krenta ugnies kamuoliukai ir perlai. Kamuoliukai virsta žaibais, perlai – lietumi. Gamtos stichija – lietus – senovės kinų tikėjimuose asocijuojasi su dviejų drakonų – mėlynojo ir geltonojo – kova. Geltonasis drakonas simbolizuoja ugnį, mėlynasis – vandenį.

2. Dekoratyvinė lėkštė. Italija XIX a. II p.

Europos kultūroje drakonas vaizduojamas padengtas žvynais nuo galvos iki kojų, tik nuo galvos iki uodegos ši kūno linija apaugusi trikampio formos ataugomis. Paprastai vaizduojamas drakonas turi plačius sparnus ir spjaudosi ugnimi. Sakoma, kad jų akys akylai viską mato it

rentgeno spinduliu šviestum. Drakonas viduramžių laikais buvo kažkas analogiško šetonui, todėl Šv. Jurgis anuomet nukovęs drakoną - piktąją dvasią, tapo pagrindiniu šventos kovos simboliu. Palyginame mitologinę būtybę – drakoną, Europos ir Rytų kultūrose.

3. Tapyba ant šilko. Kinija XIX a. Portretas.

Sužinosime kaip rytiečiai rengiasi apžiūrinėdami portretą.

Kimono - tradicinis japonų rūbas. „Kimono“ japoniškai reiškia „kažkas, ką vilki“, nes seniau žmonės kimono vilkėdavo kasdien. Dabar jis vilkimas tik ypatingomis progomis.

Portrete vaizduojamas vilkimas kimono drabužis yra spalvingas dekoruotas geltonais drakonais apjuosiamas plačiu diržu - obiu. Obi būna toks pats margas, bet dažniausiai visiškai kitokios spalvos nei yra pats kimono. Geltona spalva rytuose buvo laikoma valdovų spalva. Senovės Rytų kultūroje geltonus drabužius vilkėti galėjo tik imperatoriai.

Galva, pagal senovės kinų etiketo reikalavimus, turėjo būti visada pridengta. Iš čia ir kilo galvos apdangalų įvairovė. Ši, portrete vaizduojamą puošnų galvos apdangalą, galėjo mėvėti tik kilmingi asmenys. Konstrukcija buvo be galo sudėtinga ir visos jo detalės turėjo simbolinę reikšmę. Išpušta perlų girliandomis, spalvotom šilkinėmis virvelėmis.

4. Odinės širmos dalis. Kinija XIX a.

Tęsiant aprangos temą apžiūrime odinės širmos dalis, kurios inkrustuotos kaulo drožiniais. Širmoms dekoruoti pasirinktas siužetas - kasdieninis gyvenimas, realūs įvykiai.

5. Trys skulptūros. Kinija XIX a. pab. – XX a. pr.

Moters ir dvi vyrų skulptūros dėvinčios kimono. Sužinom iš kiek dalių susideda kimono ir iš kokių medžiagų jis siuvamas.

Pagal drabužių kiekį vienam žmogui senovės kinų buvo galima palyginti su kopūstu. Tam įtakos turėjo ir Kinijos klimato ypatumai. Kinijos šiaurėje jis buvo pakankamai atšiaurus, o pietuose karštis kaitaliojosi su šalčiu. Todėl senovės kinas rengdavosi "visiems gyvenimo atvejams", keletu kelnų ir keletu marškinių. Apatiniais drabužiais Senovės Kinijoje buvo kelnės *ku* ir marškiniai. Kelnes slėpdavo po ilgu drabužiu, nes jas buvo nepadoru demonstruoti. Beje, *ku* ir buvo nepakankamai išvaizdžios: plačios, iš užpakalio kabančios maišu ir parištos virve. Siuvo jas iš paprastos medžiagos arba iš šilko, vėliau iš medvilnės. Ant *ku* dažniausiai buvo apsivelkama *taoku* - (užvalkalas kelnėms) - susidedantis iš dviejų dalių, kurių kiekviena buvo tvirtinama prie juosmens virvučių pagalba. Šaltu oru kinai vilkėdavo vatines dygsniuotas kelnes.

Užduotis: apžiūrinėjant skulptūras rasti drabužių detalių skirtumus ir panašumus tarp vyriško ir moteriško kimono.

Kimono aksesuarai: moterims – maža rankinė ir vėduoklė, vyrams – dėžutė *inro*. Japoniška vyrų dėžutė *inro* nešiojama su virvele prikabinta ant *kimono* juostos. Ji gaminama iš medžio, kuris padengiamas auksiniu ar spalvotu laku, puošiamas piešiniais, inkrustacijomis. Dėžutė *inro* skirta pinigams, vaistams, aromatinėms žolėms, tabakui, pypkei, pastilei (konditerijos gaminys iš trintų vaisių) laikyti.

6. Miniatiūrinė skulptūra – Netsuke. Kinija XVIII-XIX a.

Vyriškas kimono aksesuaras dėžutė *intro* tvirtinamas virvele, į kurią įsiveria specialus pakabukas - *netsuke*, turintis tam specialią skylutę, kuri vadinasi *himotoshi*. *Netsuke* atrodo kaip miniatiūrinis meno kūrinys. *Netsuke* buvo žinoma jau XVII a. (yra išlikę piešiniuose). Pradžioje gaminta iš medžio šaknies. Dėl to ir pavadinimas: *NE* - medžio šaknis, *TSUKE* - kabinti. Vėliau imta gaminti ir iš medžio, dramblio kaulo, rago, porceliano, metalo. Šie pakabukai yra tapę kolekcionavimo objektais.

Siužetas *netsuke* – kasdieninis gyvenimas, papročiai, prietarai, pasakos, legendos, realūs istoriniai įvykiai. Daug smulkių detalių, kai kurias galima įžiūrėti tik per padidinamą stiklą.

Praktinė veikla: Rytų meno ekspozicijos salėje rengiamės tradicinį japonų rūbą – šilkinį *Kimono ir Obi*. Tai viršutinis Kimono drabužis, dažniausiai siuvas iš šilko. Susipažinę su tradiciniu japonų rūbu, jo aksesuarais, programos dalyviai turi galimybę prisiliesti prie tikro šilkinio kimono, kuriuo ir bus aprengiamas vienas iš mokinių. O tuo pačiu ir sužinosime šį tą apie kimono nešiojimo tradicijas.

Šiais laikais japonai gali lankyti specialius būrelius, kur mokosi, kaip reikia taisyklingai dėvėti *kimono* ir apsijuosti *obi* bei kaip juos parinkti.

Pasidabinti *kimono* reikia ištisos valandos, tačiau su padėjėju galima apsirengti mažiau nei per pusvalandį. Šiuolaikiniai japonai jau retai kuris bemoka pats taip pasipuošti. Tačiau yra išlikusi tradicija absolventėms per diplomų įteikimo šventę rengtis *kimono*, jos dažniausiai yra puošiamos grožio salonuose. Arba pagelbėja specialūs *kimono aprenėjai*.

Kimono privalu taip apsirengti, kad būtų paslėpti visi moteriškos figūros iškilumai, siluetas turi būti visiškai ištiesintas. Tam tikslui yra siuvasos tam tikros pagalvėlės, kurios yra rišamos tiek priekyje po krūtine, tiek nugaros srityje virš dubens ir taip bet kokie išlinkimai ar iškilumai išlyginami.

Besirengiant kimono sužinome šilko istoriją, kurią dengia didelių paslapčių šydas. Iki šiol tiksliai nežinoma, kas jį atrado ir koku būdu jis pradėjo užkariauti pasaulį.

Legenda apie Šilką. Šilko istorija apipinta įvairiomis legendomis. Pirmieji natūralų šilką pradėjo gaminti ir naudoti kinai prieš 5–8 tūkst. metų imperatoriaus Huang Ti (dar vadinamo Geltonuoju imperatoriumi) valdymo laikais. Vieną dieną imperatorius žmonai Hsi Ling Shi gurkšnojant arbatą šilkmedžio pavėsyje, į puodelį su karšta arbata įkrito kokonas ir išsivyniojo į nuostabią spindinčią giją. Imperatorienė taip susižavėjo spindinčiu siūlu, kad liepė tarnams nuvynioti jį nuo kokono ir išausti audinį. Taip prasidėjo šilko istorija. Kinijoje šilkininkystė pasiekė labai aukštą lygį ir jau 1400 m. pr. Kr. šilkiniai audiniai buvo viena iš svarbiausių ir labiausiai vertinamų Kinijos eksporto prekių.

Šilko kelias. Pradžioje šilkas buvo skirtas tik imperatorių drabužiams, bet pamažu šilko audiniai paplito įvairiuose Azijos regionuose. Vėlesniais amžiais šilko prekyba jau siekė Indijos pusiasalį, Artimuosius Rytus, Europą ir Šiaurės Afriką. Prekyba šilku taip išsiplėtė, kad pagrindinis prekeivių kelias tarp Europos ir Azijos pradėtas vadinti *Šilko keliu*. Tai nebuvo vienas konkretus kelias, bet daugybės kelių visuma, kadaise sujungusi priešingus Eurazijos pakraščius.

Šilko gamybos paslaptis. Šilko gamybos paslaptis Kinijoje buvo itin griežtai saugoma siekiant išlaikyti šalies monopoliją šilko versle. Už jos atskleidimą, šilkverpių vikšrų ar šilkmedžių sėklų kontrabandą buvo baudžiama mirtimi. Tačiau jau 200 m. pr. Kr. kinai atsivežė šias paslaptis į Korėją, vėliau šilko gamybos paslaptį sužinojo ir Indija. Legenda pasakoja, kad viena už Indijos princo ištekėjusi Kinijos princesė į tuščiaavidurę lazda paslėpė šilkverpio kiaušinėlius, o į palukus – šilkmedžio sėklų, ir tokiu būdu paslapčia juos nugabeno į savo naująją tėvynę.

Maždaug V a. gaminti šilką vienu metu pradėta net keliose pasaulio šalyse. XVIII a. šilkas audžiamas jau daugumoje Vakarų Europos šalių. Taigi, nors Kinijai savo paslapties po daugiau nei 3000 metų išsaugoti nepavyko, ji pagrįstai laikoma šio nuostabaus audinio tėvyne.

Apsirengus kimono toliau apžiūrinėjame rytietiškus eksponatus.

7. Verdiūra - Šinuazėrija. Prancūzija, Obiusonas XVIII a. – II p. Pagal J.B. Pillement'o (1728-1808) eskizą (kairė salės pusė).

Gobelenas - unikalus, rankomis austas sienų kilimas. XVII – XVIII a. audžiami gobelenai, primenantys tapybos darbus. Šie gobelenai buvo audžiami iš daugybės atspalvių vilnonių siūlų. Verdiūra tai - žalio kolorito gobelenas, kuriame dominuoja augmenija. Pereiname prie kito gobeleno esančio priešingoje salės pusėje.

8. Verdiūra - Šinuazerija. Prancūzija, Obiusonas XVIII a. – II p. Pagal J.B. Pillement'o (1728-1808) eskizą (dešinė salės pusė).

Gobelenas kuriame taip pat dominuoja augmenyje, taip pat ryškūs rytietiški elementais. Kinų dailės kūriniai Europoje pirmąkart pasirodė XVII a. pab. Dailieji amatai buvo masiškai mėgdžiojami ir importuojami. Ypač mėgti lako dirbiniai, porceliano indai ir skulptūrėlės, šilkas, vėduoklės ir kt. Ornamentinės graviūros, baldai, net ištisos patalpos buvo puošiamos kinų gyvenimo scenomis. Rūmų parkuose buvo įrengiami kinų stiliaus paviljonai ir pagodos.

Užduotis: rasti kokius rytietiškus elementus Vakarų menininkai, amatininkai panaudojo ausdami šį gobeleną. Vaikai skatinami įsitraukti į diskusiją.

Randame - antrame plane pastatą su dailiai pakeltais į viršų stogo kraštais. Tokio pobūdžio statiniai dominavo Kinijos architektūroje. Projektuoti pagal vieningą architektūrinį sprendimą: lengvų medinių sienų, masyvūs šlaitiniai stogai su dailiai pakeltais kraštais į viršų. Toki stogai turi svarbų privalumą, jiems beveik nekenkia žemės drebėjimai (T. Lapinskas, 2008), tačiau jie ypatingai neatsparūs gaisro atveju. Dar keli akcentai – paukščiai, gervės ir kriauklė. Gervė reiškia ilgaamžiškumą, todėl šių gyvūnų atvaizdai buvo itin dažnai naudojami kinų dailės kūrinuose. Kriauklės kinų visuomenėje buvo naudojamos kaip piniginis vienetas jau akmens amžiaus pabaigoje, o dailės kūrinuose kriauklė - sėkmės, gerovės, simbolis.

9. Tapyba ant popieriaus. Kinija XIX a. Peizažai.

Aptarsime dar vieną kinų išradimą – popierių.

Istorija: Popieriaus išradėju laikomas Cai Lunas, 105 metais pirmasis aprašęs popieriaus gamybą. Kinai augalinę žaliavą rankiniu būdu trindavo akmeniniuose grūstuvuose su vandeniu. Skystą plaušinę masę semdavo specialia forma, ant rėmo ištemptu tinkleliu. Nutekėjus vandeniui, ant tinklelio likdavo plonas susipynusių plaušų sluoksnis. Taip suformuotą popieriaus lapą perkeldavo ant audeklo, nuspausdavo, džiovindavo, lygindavo, pjaustydavo. Kinai popieriaus gamybos būdą ilgai slėpė. Tik 610 metais popierių pradėjo gaminti japonai.

10. Porcelianas. Japonija, Kinija XVII – XX a. (stendas salės viduryje).

Porceliano indų kolekcija. Porcelianas buvo išrastas senovės Kinijoje IX – XI a. Porceliano gamybos receptūra buvo kruopščiai saugoma, o už išdavystę laukė vienintelė bausmė – mirtis. Istorija nutyli, kiek kartų porceliano meistrai buvo nesėkmingai bandomi papirkti. Porceliano indai balti, plonu glazūros sluoksniu, blizgantys, atsparūs maistinėms medžiagoms – acto ir citrinos rūgščiai, kieti, neįbrėžiami plieniniais įrankiais. Šie indai patys vertingiausi iš visų kitų, nes yra patvarūs ir labai gerai išlaiko šilumą.

Ekspozicijoje galime pamatyti porceliano: vazas, statulėles, indus, skirtus ruošti ir gerti arbatą. *Arbata*. Kažkur prieš 5 tūkstančius metų arbatą atrado imperatorius Shen Nong. Kartą į indą, kuriame buvo virinamas vanduo vėjas nuo šalia augusio arbatmedžio įpūtė sausų lapų. Imperatorius labai susidomėjo skysčiu pateiktu vietoj vandens, paragavęs nustatė, jog nuoviras puikiai atgaivina. Shen Nong savo išradimą pavadino *ča* (Gvangdžou dialektas). Šis arba Miamo dialekto žodis *te* paplito daugelyje pasaulio kalbų pavadinti arbatai.

Porceliano dekoravimo rūšys: *satsums* (kreminės spalvos su aukso dekoracijomis) ir *imari* (ryškiai mėlynos spalvos ornamentai).

Sutinkamas motyvas – drakonas, dažnai simbolizuoja gėrį. Drakono nagai: karalaičiams skirti keturnagiai, aukštiems kunigams – trinagiai, tik „dangaus saulės“ karaliaus daiktus, kaip tikima, gali puošti penkianagis slibinas.

Vienas mėgstamiausių Rytų dekoravimo motyvų – su perlu žaidžiantis drakonas, arba drakonų pora. Drakono turimas magiškas akmuo, padidina visa, prie ko tik prisiliečia. Iš tikrųjų, šis akmuo įkūnija paslėptą brangenybę – išmintį.

Vaizduojamas vienas drakonas simbolizuoja galią, du- vienybę, devyni suteikia ilgaamžiškumą.

11. Pirmieji Europos porceliano dirbiniai. J.F. Bottgeris 1708m. Meisenas, Vokietija.

Palyginimui sustosime ir prie pirmųjų Europoje pagamintų porceliano dirbinių. Kurie nustebins savo spalva, nes šie indai labiau primena molinius nei pagamintus iš porceliano.

Brangūs dirbiniai iš porceliano į Europą buvo atgabenti XV a. Kinai taip skrupulingai saugojo porceliano gamybos paslaptį, kad buvo įtikėta, jog jis turįs magiškų galių. Manyta, kad tokie indai pakeis spalvą, jeigu juose bus patiektas užnuodytas maistas. Štai kodėl Europos monarchai ir Rusijos carai valgė būtent iš porcelianinių indų. Porceliano dirbiniai buvo ir viena mėgstamiausių dovanų, kuriomis svarbiomis progomis tarpusavyje keisdavosi įvairių šalių valdovai.

Šie gaminiai buvo perkami pasakiškomis kainomis, nesigėdyta įsigyti ir iš piratų, apiplėšinėdavusių porcelianą gabenančius laivus. Net sudužusio porceliano indo šukių šeimininkas jokių būdu nemesdavo lauk. Užduotis: kaip manot, ką darydavo sudužus porceliano indui? Vyksta diskusija. Atsakymas: juvelyrų šukes rėmindavo auksu, darydavo vėrinius, o šie puošė jų savininkus ar buvo saugomi su kitomis brangenybėmis.

Tuo metu Europoje indai buvo rudos, juodos ar pilkos spalvos. Porceliano gaminiai skaidrūs, balti, ryškiai mėlynai išmarginti. Žmonės žavėjo ne tik porceliano elegancija – juos valdė aistra pinigams, kurie už ją buvo mokami. Yra išlikę duomenų, kad už vieną porcelianinę vazą buvo galima gauti vieną arklį ir keturis vyrus. Tad noras patiemis gaminti porcelianą – puikiai

suprantamas. 1707 m. alchemikui J.F. Bötgeriui pagaliau pavyko įminti porceliano gamybos formulę. Meisene įsikūrė pirmoji Europoje porceliano manufaktūra. Kunigaikštis Augustas II (Saksonijos kurfiurstas, Lietuvos didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius) bijodamas prarasti porceliano gamybos paslaptį, perkėlė fabriką į Albrechtsburgo pilį, Meisene, o garsųjį alchemiką įkalino ir pastatė sargybą.

12. Sandalmedžio skrynia. Kinija XIX a.

Atvėrę kinišką sandalmedžio skrynią įkvėpsime sandalmedžio aromata, kuris dar labiau sustiprins patirtus parodoje įspūdžius. Čia nurengiamas kimono ir paliekamas skrynioje.

III. Praktinė dalis – tapyba ant šilko. Užsiėmimas prie muziejais auditorijos.

Grįžtame prie muziejaus auditorijos, kur dekoruosim „šilko kelią“, sėkmę nešančiais drakonai. Ant čia esančių stalų ištemta šilkinė juosta, paruoštos medžiagos ir priemonės tapybai ant šilko. Tapymas ant plonyčio, natūralaus, švytinčio audinio veikia raminančiai. Šilkas leidžia dažams lengvai gertis, tekėti ir kūryba čia vyksta tarsi, savaime. Susijungdamos spalvos kuria naujas formas, atspalvius, o piešinio skaidrumas primena vaivorykštės stebuklą. Čia kūryba persmelkta magijos – gali planuoti, bet negali kontroliuoti. Šilkas kuria kartu ir kaskart pasiūlo netikėtų sprendimų, moko laisvės ir neprisirišimo prie rezultato. Kiekvienas šilko kūrinys yra unikalus ir persmelktas jausmo. Čia nereikia menininko įgūdžių, o tik truputėlio drąsos, tikėjimo ir noro kurti (I. Balkuvienė, R. Burbulė).

Prisimename parodoje išgirstas istorijas, legendas, matytų kūrinių detales, spalvų (geltona – imperatorių spalva, juoda – vandens spalva, žalia – medžio stichija, augimas) ir drakono simboliką. Pasineriame į kūrybinį procesą.

Dalyviams baigus tapyti apžvelgiame ir aptarsime rezultatus. Dar ir šiandien drakonas laikomas materialinės sėkmės, stiprybės, vienybės ir jėgos ženklu. Paplojam linkėdami vieni kitiems sėkmės ir atsisveikinam.

Naudota literatūra

1. *Apie šilką*. In: *Silktime*. Prieiga per internetą: <http://www.silktime-on.com/lt/apie-%C5%A1ilk%C4%85/istorija>. [Žiūrėta: 2012m. Kovo 23 d.].
2. Balkuvienė, Ilona. *Tradicinė kinų tapyba, kas tai?* Prieiga per internetą: <http://www.vejufeja.lt/skaitiniai>. [Žiūrėta: 2012m. Kovo 23 d.].
3. Chao Hsiu Chen. *Kinu tapyba*. Prieiga per internetą: <http://www.gongomandala.eu/daile-kaip-terapija/7-kinu-tapyba> [Žiūrėta: 2012m. Kovo 13 d.].
4. Cholodnikovaitė, Odeta; Urbonienė, Gedruta. *Kaip organizuoti veiklą, kad mokiniams nenusibostų mokytis. Žvirblių takas. 2005m. Nr. 3*. Prieiga per internetą: <http://baltai.lt/psichologija/viewtopic.php?f=51&t=665> [Žiūrėta: 2012m. Kovo 26d.].
5. Dikčius, Raimondas; Juocevičiūtė, Goda. *Drakono alsavimas: Honkongas, Kinija, Tibetas*. Vilnius, 2011.
6. Dolinskas, Vydas. *Gobelenai atkuriamiems valdovų rūmams*. Literatūra ir menas. 2004m. Prieiga per internetą: http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=3021&kas=straipsnis&st_id=5610 [Žiūrėta: 2012m. Kovo 6 d.].
7. Drakonas – metų simbolis. In: *Horo*. Prieiga per internetą: <http://www.horo.lt/drakonas-metu-simbolis/horoskopai/586#> [Žiūrėta: 2012m. Kovo 6 d.].
8. Gervytė, Rimalda. *Kuo naudingos dėlionės? Sveikas žmogus. 2001m. Nr. 11*. Prieiga per internetą: <http://www.sveikaszmogus.lt/index.php?pagrid=straipsnis&strid=189>. [Žiūrėta 2012m. Kovo 26d.].
9. Internetinis puslapis: *Vaikams ir juos mylintiems*. Prieiga per internetą: <http://www.vaikam.eu/> [Žiūrėta 2012m. Kovo 01d.].
10. *JAV mokslininkai mano nustatę šilko gamybos paslaptį*. In: *Delfi mokslas*. Prieiga per internetą: <http://mokslas.delfi.lt/science/jav-mokslininkai-mano-nustate-silko-gamybos-paslapti.d?id=2775372#ixzz1pwhJ8H00>. [Žiūrėta 2012m. Kovo 23d.].
11. Jenny, Li. *Prieš Jus Kinija: vadovas kinų verslui, papročiams ir elgesio taisyklėms pažinti*. Kaunas, 2000.
12. Kè, Juan. *Senovės Kinijos mitai*. Vilnius, 1998.
13. Lansbergienė, Edita. *Kas liko „už kadro“ atidarant japonų tradicinio meno parodą. „Biržiečių žodis“*. In: *Selonija.lt. 2011m*. Prieiga per internetą: <http://www.selonija.lt/2011/01/28/kas-liko-%E2%80%9Euz-kadro%E2%80%9C-atidarant-japonu-tradicinio-meno-paroda/>. [Žiūrėta: 2012 Kovo 14 d.].

14. Lapinskas, Tomas. *Visatos ramsčiai, debesys ir vanduo*. Prieiga per internetą: http://www.spec.lt/lt/architektura-Visatos_ramsčiai_debesys_ir_vanduo [Žiūrėta: 2012m. Kovo 15 d.].
15. Meniconzi, Alessandra; Job, Bertram. *Hidden China: on the trail of old traditions*. Köln, 2008.
16. *Mission possible, Chinese for Europeans*. Prieiga per internetą: http://chinese-for-eu.eu/Conversational_sets/Chinese-Lithuanian%20Set.pdf . [Žiūrėta 2012m. Kovo 01d.].
17. *Mitologija*. Prieiga per internetą: <http://www.lt.hukol.net/categ.p?c=Mitologija>. [Žiūrėta: 2012m. Kovo 23d.].
18. Mulevičiūtė. J. *Dailės žodynas*. Vilnius, 1999.
19. Noreikienė, Kristina. *Ilga porceliano kelionė nuo senovės Kinijos iki šių dienų*. 2011. In: *lrytas.lt*. Prieiga per internetą.: <http://m.lrytas.lt/-13026270771300634708-p1-ilga-porceliano-kelion%C4%97-nuo-senov%C4%97s-kinijos-iki-%C5%A1i%C5%B3-dien%C5%B3.htm> [Žiūrėta: 2012m. Kovo 23d.].
20. *Senovės Kinija*. Prieiga per internetą: http://www.siuvimas.lt/index.php?module=content&action=content_article&id=348 [Žiūrėta: 2012 kovo 14 d.]
21. Smolskas, Paulius. *Greitasis mokymasis skirtas gurmanams*. In: Būk laimingas. Prieiga per internetą: <http://buklaimingas.lt/straipsnis/335/greitasis-mokymasis-skirtas-gurmanams/> [Žiūrėta 2012m. Kovo 26d.].
22. Snitkuvienė, Aldona. *Unikali paroda apie Biržų grafų Tiškevičių palikimą*. Lietuvos muziejai, 2009m. Prieiga per internetą: http://www.museums.lt/Zurnalas/2009_01/Birzu_tiskeviciai.pdf. [Žiūrėta: 2012m. Kovo 15d.].
23. Taikomosios dailės skyriaus inventoriniai katalogai.
24. Vikipedija - laisvoji enciklopedija. Prieiga per internetą: http://lt.wikipedia.org/wiki/Pagrindinis_puslapis. [Žiūrėta: 2012m. kovo 23 d.].
25. Zeliankienė, Vilija. *Mokinių mokymosi motyvai ir motyvavimo strategijos*. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/suzinokime/rekomendacijos/failai/Kompetencijos_Dorinis_2011-01-25.doc [Žiūrėta 2012m. Kovo 26d.].
26. *Žodynas Feng Shui*. Prieiga per internetą: http://pravdaskop.ru/fengshui/lithuanian/Galereja_i_slovar/Slovar_terminov_Fen_shuj.html [Žiūrėta: 2012m. Kovo 15 d.].